

Skånes rikkärr

– våra blomstrande våtmarker

www.lansstyrelsen.se/skane

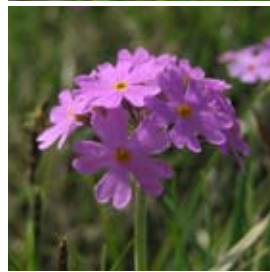
LÄNSSTYRELSEN
I SKÅNE LÄN

Rikkärren

– ett biologiskt kulturarv att vårda

Rikkärr är ett samlingsnamn för våra allra artrikaste våtmarker. Rikkärren hyser många specialiserade arter av kärlväxter, mossor, snäckor och insekter. Det är en hotad naturmiljö som finns spridd i hela landet, men är bunden till områden med kalk. I Skåne hittar du rikkärren främst som små färgsprakande inslag i naturbetesmarker. Rikkärren är bedårande vackra i början av sommaren när majvivor och orkidéer blommar. Under sensommaren kan du mötas av slätterblommornas vita skimmer i dessa blöta marker. Mossorna ger dessutom kärret en rödbrun ton. Många rödlistade arter har sin hemvist i rikkärr. Några av dessa är loppstarr, kärrjohannesört, majjnycklar, kalkkärrsgrynsnäcka och käppkrokmossa. Skåne är tillsammans med Gotland det län som hyser flest antal hotade rikkärrsarter.

I områden med kalkrik moränlera uppträder extremrikkärr – som också kallas för kalkkärr. I extremrikkärren kan du bland annat träffa på trubbtåg, axag och kärrknipprot. Några av våra finaste extremrikkärr finns vid Örup och i Benestads backar i närheten av Tomelilla. Andra fina rikkärr är till exempel Slottet vid Grevie på Hallandsåsen, Åraslövs mosse utanför Vinslöv, Gyetorpskärret på Tostebergakusten och Liaängen nära Kågeröd.

Kärrknipprot bland axag, majjviva och späd skorpiomossa.

Igenväxning är det största hotet mot våra rikkärr

Arealen rikkärr har minskat kraftigt i Skåne under de senaste 150 åren på grund av bland annat utdikning, upphört eller för svagt bete och övergödning. För svagt bete eller upphört bete har medfört att många av de skånska rikkärren håller på att växa igen med högvuxna örter och vass. Har igenväxningen gått långt bildar ofta videbuskar, alar och björkar ogenomträngliga snår. Flera av rikkärrens arter har därför blivit mycket sällsynta, däribland orkidéerna flugblomster och gulyxne.

Det kan också vara så att ett för hårt betestryck kan vara till nackdel för rikkärrens arter. Till exempel kan för mycket tramp i ett litet kärr missgynna snäckorna. Vidare kan ett för tidigt betesläpp missgynna orkidéerna.

Naturvårdsverket har tillsammans med Länsstyrelserna tagit fram ett åtgärdsprogram för att bevara landets rikkärr och de speciella

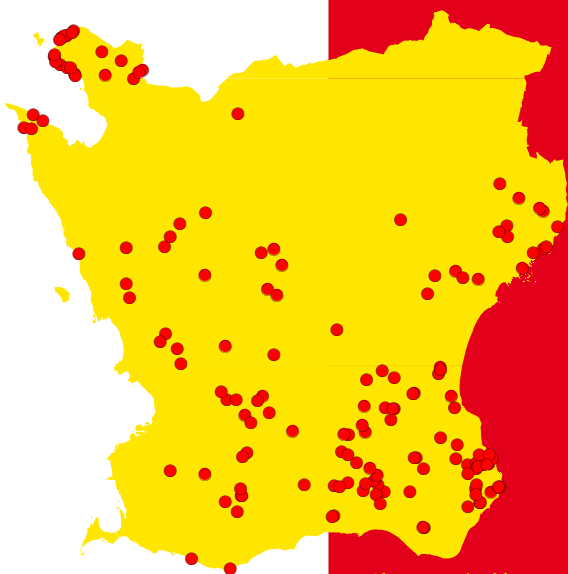
Flugblomster och gräsull.

växt- och djurarter som är knutna till dessa. Inom åtgärdsprogrammet inventeras landets rikkärr för att kunskapen om rikkärren ska öka, samtidigt som olika skötselåtgärder utförs så att rikkärren kan bevaras.

Arbetet med rikkärr i Skåne

Länsstyrelsen har inventerat Skånes rikkärr under 2006-2009. I länet finns 115 hektar rikkärr, fördelat på 154 lokaler. Inventeringen visade att drygt hälften av kärren har *mycket* höga naturvärden, med flera sällsynta arter, trots att de oftast är små och igenväxande. Länsstyrelsen har påbörjat åtgärder i rikkärr som har stora behov av skötselinsatser. Läs mer om Skånes rikkärr och Länsstyrelsens arbete på: www.lansstyrelsen.se/skane/rikkarr.

Rikkärr som är högst 1 hektar stora omfattas av det generella biotopskyddet och får därmed inte skadas enligt svensk lag.

Skånes 154 rikkärr

55 % av
Skånes
rikkärr har
mycket höga
naturvärden

Ytterligare
34 %
har höga
naturvärden

82 %
behöver ökad
eller ändrad
skötsel

Majnycklar i rikkärr på Österlen.

Vårda ett rikkärr

Om du har ett rikkärr på din mark så vårda det ömt. Kanske kan ni i er by sköta ett rikkärr tillsammans. De skånska rikkärren är små och få. Därför är det med varsam hand vi behöver hjälpas åt med att vårda dem så att även kommande generationer kan få uppleva deras blomsterprakt!

Du kan gynna rikkärren och dess arter genom att bland annat:

- sköta marken med hjälp av betesdjur eller genom slåtter
- försiktigt röja bort träd och buskar om kärret är igenväxande och därefter kontinuerligt hålla efter uppkommande lövsly. Spara gärna några videbuskar för snäckornas skull.
- hålla efter högvuxna arter såsom vass och hampflockel som annars lätt tar överhanden
- låta bli att rensa diken i eller i anslutning till kärret
- undvika körning med tunga maskiner i kärret

Kontakta Länsstyrelsens naturskyddsenshet på miljöavdelningen för ytterligare information och rådgivning om rikkärr och eventuell möjlighet till finansiering av skötsel. Tel: 040/044-25 20 00.

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden